

4.2.2.3.

Yaslıkaya, R., & Nişli, S. G. (2024). Yerel Siyasetin Esnaflaşması: Kırıkkale Özelinde 2019-2024 Yerel Seçimleri Düzeyinde Karşılaştırmalı Analiz. Balkanlar KAYFOR / Kamu Yönetiminde Güncel Tartışmalar, 166-169. Üsküp/Makedonya.

(Özet Metin Bildiri/Sözlü Sunum)

KAYFOR BALKANLAR BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Editör: Doç. Dr. Şerife PEKKÜÇÜKŞEN

Editör Yardımcısı: Arş. Gör. Yaşar Orçun KÜÇÜKYILMAZ

ISBN: 978-625-00-2407-2

BALKANLAR KAYFOR

25. ULUSLARARASI KAMU YÖNETİMİ FORUMU

KAMU YÖNETİMİNDE GÜNCEL TARTIŞMALAR

12-15 EYLÜL 2024

kayforbalkanlar.kmu.edu.tr

Sivil Toplum Kuruluşları
Kamu Personeli
Yönetimler Arası İş Birliği
Diplomasi
Kamu Politikaları
Kamu Hizmeti

Kamu Güvenliği
Karşılaştırmalı Yönetim
Uluslararası İlişkiler
Kriz Yönetimi
Afet Yönetimi
Göç Çalışmaları
Dijitalleşme
Yerel Yönetimler

Devlet Teşkilatı
Balkan Çalışmaları
Avrupa Birliği
Kimlik Tartışmaları
Kültür Çalışmaları
Bölge Çalışmaları
Entegrasyon

Kentsel Politikalar
Çevre Politikaları
Bölgesel Güvenlik
Kamu Ekonomisi
Bölgesel Kalkınma
Kamu Hukuku
Siyasal İletişim

kayforbalkanlar

Bildiri Özeti Son Gönderim

15 Ağustos 2024

TİKA
T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE İKORDİNAİTON AŞEVİ

ÜSKÜP | KUZEY MAKEDONYA

YEREL SİYASETİN ESNAFLAŞMASI: KIRIKKALE ÖZELİNDE 2019-2024 YEREL SEÇİMLERİ DÜZEYİNDE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ

Refik YASLIKAYA¹
Saadet GADİRİ NİŞLİ²

Yerel yönetimler, temelde iki ana amaç etrafında örgütlenmiş kamu kurumlarıdır. Bu amaçlardan ilki yerel kamu hizmetlerini sunmaktadır. Bu boyutyla yerel yönetim, aynı merkezi yönetim gibi bir hizmet sunucusudur. Yerel yönetimlerin varlık gerekçelerinin ikincisini ise demokratik bir kurum olmaları oluşturur. Bu boyutıyla merkezi yönetimden ayrırlar. Merkezi yönetimin doğası gereği yapamayacağı, “kamu hizmetlerini, hizmet alanların yararına ve onların tercihleri doğrultusunda, onların katılımlarıyla özelleştirebilme/çeşitlendirebilme” yeteneği yerel yönetimlerin ayırt edici vasıflarının başında gelir. Bu yönyle bir “demokrasi açığını kapattıkları” ya da “devlet ile yurttaşlar arasındaki ilişkinin yeniden inşasını sağladıkları” söylenebilir.

Sözü edilen iki boyuta ilişkin kararlar, esas olarak bu kurumların seçilmiş karar ve yürütme organları eliyle alınır. Yürütme genellikle belediye başkanının şahsında somutlaşır. Bu iki organ arasındaki en önemli fark: yürütme organı olan başkanın sürekli aktif olarak çalışma, başka bir deyişle tam zamanlı mesai yapma zorunluluğunun bulunmasıdır. Ancak karar organı olan meclislerin aktif olarak sürekli çalışması, tam zamanlı mesai yapması genellikle mümkün olmaz. Çünkü karar organlarını oluşturan üyeleri aynı zamanda kendi işleri olan ve geçimlerini sağlamak üzere bu işleri yapmak zorunda olan kişilerdir. Bu zorunluluğun bir sonucu olarak, zamanla karar organları içinde beyaz yakalı yüksek eğitimli grubun sayısı azalırken esnaf ve tüccar ağırlıklı bir yapı ortaya çıkmaya başlar.

Karar organı üyelerinin meslek yapısındaki değişimi göstermek üzere, Türkiye'nin yanı sıra farklı ülkeler üzerine yapılmış çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Türkiye özelinde konuya bakan çalışmalar genellikle belediye meclis üyelerinin meslek dağılımı üzerinden yapılmaktır ve elli yıldan fazla geriye gidildiğinde bile dikkat çeken önemli bir veri sunmaktadır. Bu veri:

¹ Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı, refik@kku.edu.tr ORCID: 0000-0002-4419-2388

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, SBKY Kentleşme ve Çevre Sorunları

Türkiye'de belediye meclisleri içinde ağırlıklı olarak temsil edilen meslek grubunun esnaf ve tüccarlardan oluştuğudur.

Bu bildiri, sözü edilen literatüre Kırıkkale ili ve ilçeleri özelinde 2019 ve 2024 yerel seçimleri üzerinden karşılaştırmalı olarak katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada Yüksek Seçim Kurulu verileri yanında, il ve ilçe seçim kurulları ile belediyelere gidilerek belediye meclis üyelerinin meslekleri tespit edilmiş ve iki seçim düzeyinde karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Analiz sonucu elde edilen bulgulardan bazıları şunlardır:

- 2019 yerel seçimlerinde Kırıkkale genelinde (il merkezi ve ilçelerin tümü) seçilen 111 belediye meclis üyesinin 38 tanesi (%34,23) esnafken, 2024 yılında esnaf üye sayısı 31'e (%28,44) düşmüştür. 2024 seçimlerinde belediye meclislerinde ağırlıklı temsil 36 üyeye (%33,03) emeklilere geçmiştir. Ancak yine de 2024 seçimlerinde seçilen 109 belediye meclis üyesi içinde 31 üyenin esnaflardan oluşması literatürde sözü edilen “esnaflaşma” vurgusuna katkı sağlamaktadır.
- Kırıkkale genelinde 2024 yerel seçimleriyle oluşan belediye meclis üyeliklerinin parti dağılımına bakıldığından seçilen 31 esnafın (toplam seçilen 109 kişi içinde) yarıya yakın kısmının (15 üye) Ak Parti listelerinden seçilmiş olduğu gözükmemektedir. Ak Partiyi 9 üye ile MHP, 3 üye ile CHP ve YRP, 1 üyeye de BBP takip etmektedir.
- 2019 yılı ile karşılaştırıldığında 2024 yerel seçimlerinde esnaf grubundaki sınırlı azalmanın nedeni Kırıkkale il merkezinde (merkez ilçe) 2019 belediye seçimlerini kazanan Ak Partinin ağırlıklı olarak esnaf ve tüccar kesimine dayanan yapısı ve bu yapının 2024 seçimlerini kaybetmiş olmasıdır. 2024 seçimlerinde 31 üyeli Kırıkkale Belediye meclisinde çoğunluk, 19 meclis üyesiyle CHP'ye geçmiştir. CHP'li meclis üyeleri içinde yalnızca 2 kişi esnaftır.
- Kırıkkale belediyesinin 31 üyeli belediye meclisinde 2024 seçimleri sonrasında yalnızca 6 üye esnaftır. Bunların 2 tanesi CHP listelerinden seçilirken, 4 tanesi MHP listelerinden seçilmiştir. İlginç bir şekilde 2019 seçimleri sonrası oluşan mecliste 31 üyenin 9 tanesi esnaflardan oluşurken bu 9 esnafın 4 tanesi Ak Parti listelerinden kazanmış üyelerdir. 2024 seçimleri sonrası oluşan mecliste ise kazanan Ak Partili belediye meclis üyeleri arasında hiç esnaf bulunmamaktadır.
- İlçeler düzeyinde esnaf ağırlıklı meclis yapısının daha belirgin olduğu dikkat çekmektedir. 2024 seçimleri sonrası oluşan belediye meclisleri incelendiğinde, Yahşihan ilçesinde 15 üyenin 5'i,

Keskin'de 9 üyenin 8'i, Delice'de 9 üyenin 3'ü, Balışeyh, Çelebi, Karakeçili ve Sulakyurt'ta 9'ar üyenin 2'sinin esnaf olduğu görülmektedir. Esnafların en az olduğu belediye meclisi ise Bahaklı'dadır. 9 üyenin yalnızca 1 tanesi esnaftır.

Esnaf, tüccar ya da serbest meslek sahibi olarak tanımlanan meslek gruplarının belediye meclisleri içerisinde ağırlıklı kütleyi oluşturmalarının pek çok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında siyasi partilerin kendi oy tabanları içinden en fazla oyu alabileceğine inandıkları adayları seçmeleri gelmektedir. Seçim sisteminin yapısı ikinci önemli nedendir. Türkiye'de yerel seçimlerde vatandaşlar -bağımsız adaylar hariç- belediye meclis üyelerini seçerken, partilerin hazırladıkları listelere toplu olarak oy vermektedir. Oy veren vatandaşın tercih imkanını kısıtlayan bu sistem nedeniyle, parti tercihi vatandaş tercihinin önüne geçmektedir. Öte yandan yerel seçimler, belediye meclis üyesi adayların kim olduğundan çok belediye başkan adaylarının kim olduğu sorusu etrafında şekillenmektedir. Başka bir deyişle karar organı üyelerinin kim oldukları, eğitimleri ya da meslekleri gibi değişkenler başkan adayının özellikleriyle karşılaşıldığında ikinci planda kalmaktadır.

Oysa, seçimlerle oluşan meclisin yapısı en az başkanın kim olduğu kadar önemlidir. Çünkü meclis, karar organı olarak toplumun kesimlerini yansıtma, temsil etme özelliğine sahiptir. Özellikle belli meslek gruplarının mecliste yüksek oranda temsili, meclisin genel temsil ediciliğinin zayıflaması anlamına gelmektedir. Öte yandan belli meslek gruplarının toplumdaki gerçek ağırlığını aşan oranda meclis temsili, yerel düzeyde alınan kararlarda, bu grup lehine ayırcılık yapılması ya da kollanması gibi sonuçları ortaya çıkarma potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Yerel siyaset, Yerel Siyasetin Esnaflaşması, Belediye Meclisleri, 2024 Yerel Seçimleri, Temsil.

THE ARTISANSHIP OF LOCAL POLITICS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE 2019-2024 LOCAL ELECTIONS IN KIRIKKALE

Decision-making bodies of Turkish municipalities are the municipal councils. There exists an extensive body of literature examining the professions of the members constituting these municipal councils. This paper aims to contribute to the literature. A comparative analysis has

been conducted on the professions of municipal council members elected in the 2019 and 2024 local elections across the province of Kırıkkale. The analysis reveals that, although there was a decrease in the number of tradesmen in the municipal councils in the 2024 elections in Kırıkkale, this decrease was limited in scope.

Keywords: Local Politics, The Artisanship Of Local Politics, Municipal Councils, 2024 Local Elections, Representation.